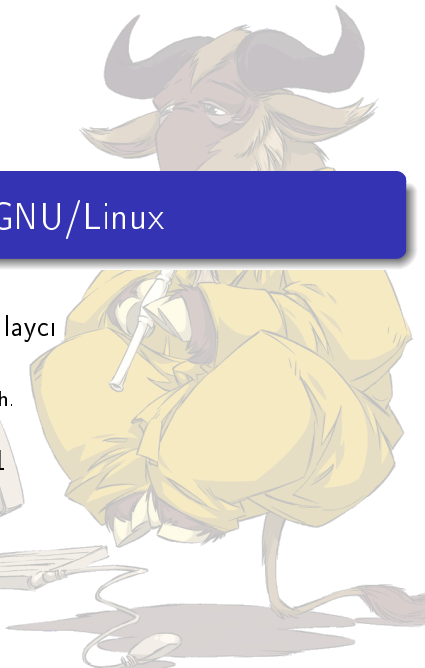


Özgür Yazılım ve GNU/Linux

Tahir Emre Kalaycı

E. Ü. Bil. Müh.

27.04.2011



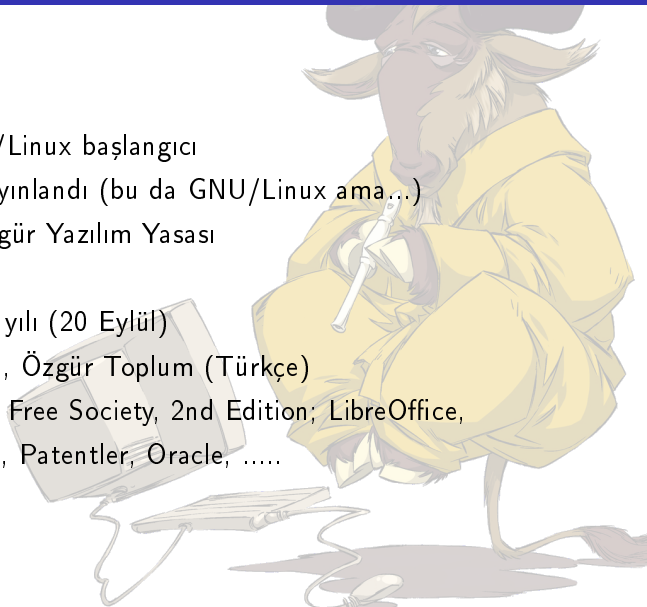
- 1 Tarihçe
- 2 Özgür Yazılım?
- 3 Açık Kaynak Kodlu Yazılım?
- 4 Neden Özgür Yazılım?
- 5 Özgür ve Açık Standartlar
- 6 Yazılım Lisansları
- 7 GNU/Linux
- 8 Doğru Sanılan Bazı Yanlışlar
- 9 Sonuç
- 10 Bağlantılar ve Kaynaklar



- 1983 GNU Projesi başladı
- 1985 Özgür Yazılım Vakfı kuruldu (RMS)
- 1989 GPL ilk sürümü yayınlandı
- 1991 Linux çekirdeği yayınlandı
- 1992 Linux çekirdeği GPL ile lisanslandı
- 1993 Slackware GNU/Linux başlangıcı
- 1993 Debian GNU/Linux başlangıcı
- 1994 Red Hat GNU/Linux başlangıcı
- 1994 SUSE GNU/Linux başlangıcı
- 1996 KDE başlangıcı
- 1996 XFCE başlangıcı
- 1997 Gnome başlangıcı
- 1997 Katedral ve Pazar yayınlandı (ESR)
- 1998 Netscape açık kaynak olarak yayınlandı, Açık Kaynak Oluşumu
- 1998 DemoLinux başlangıcı
- 1999 Staroffice (OpenOffice.org öncüsü)

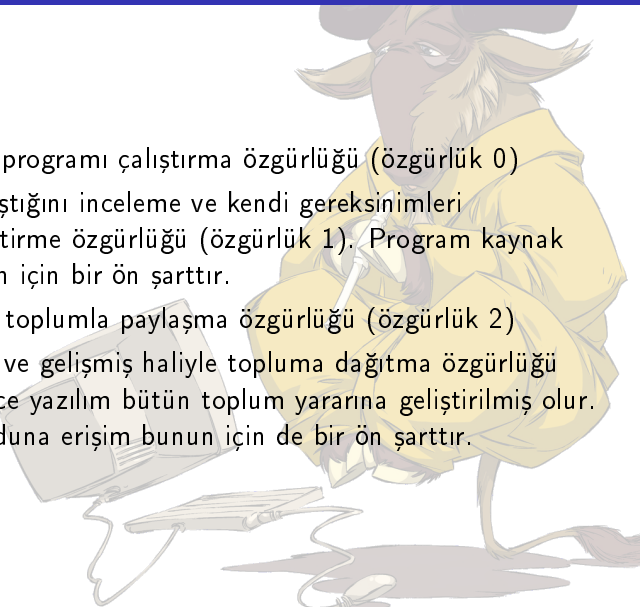


- 2004 Ubuntu GNU/Linux başlangıcı
- 2005 Pardus 1.0 yayınlandı (bu da GNU/Linux ama...)
- 2006 Venezuela Özgür Yazılım Yasası
- 2007 OpenJDK
- 2008 GNU'nun 25. yılı (20 Eylül)
- 2009 Özgür Yazılım, Özgür Toplum (Türkçe)
- 2010 Free Software Free Society, 2nd Edition; LibreOffice,
- "Bulut Hesaplama", Patentler, Oracle,



Özgür Yazılım?

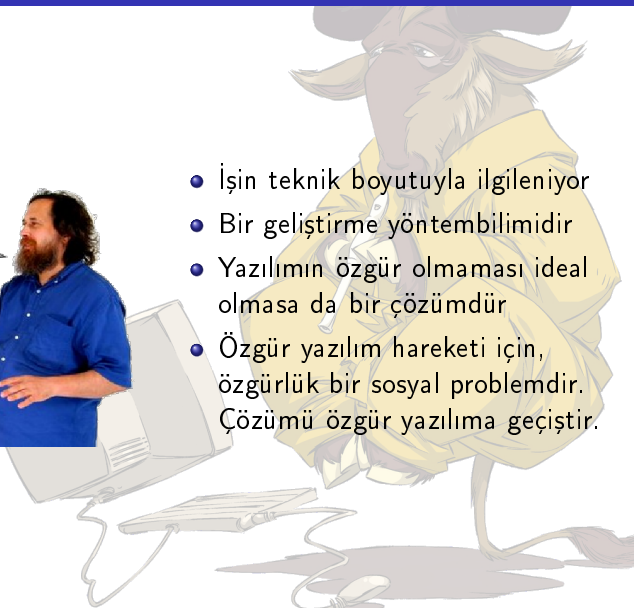
- Her türlü amaç için programı çalıştırma özgürlüğü (özgürlük 0)
- Programın nasıl çalıştığını inceleme ve kendi gereksinimleri doğrultusunda değiştirme özgürlüğü (özgürlük 1). Program kaynak koduna erişim bunun için bir ön şarttır.
- Yeniden dağıtma ve toplumla paylaşma özgürlüğü (özgürlük 2)
- Programı geliştirme ve gelişmiş haliyle topluma dağıtma özgürlüğü (özgürlük 3). Böylece yazılım bütün toplum yararına geliştirilmiş olur. Program kaynak koduna erişim bunun için de bir ön şarttır.



Açık Kaynak Kodlu Yazılım?

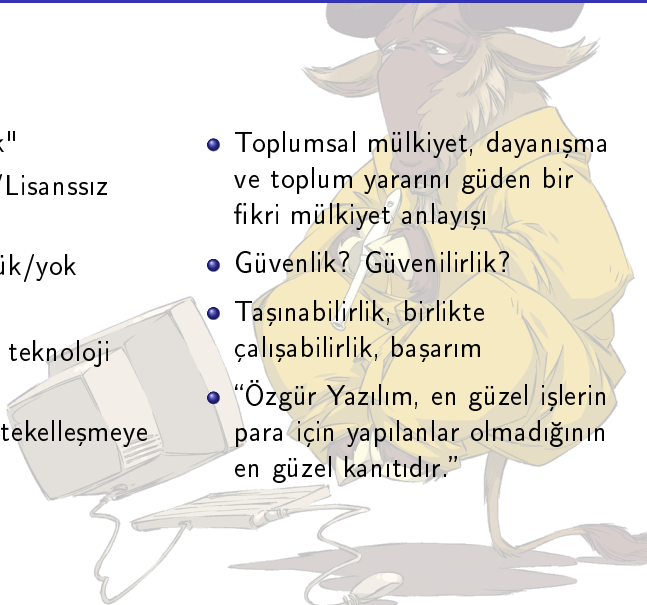


- İşin teknik boyutuyla ilgileniyor
- Bir geliştirme yöntemidir
- Yazılımın özgür olmaması ideal olmasa da bir çözümdür
- Özgür yazılım hareketi için, özgürlük bir sosyal problemdir. Çözümü özgür yazılıma geçiştir.



Neden Özgür Yazılım?

- En başta "Özgürlük"
- Yasaklanmış kopya/Lisanssız yazılımdan daha iyi
- Lisans maliyeti düşük/yok
- Uzmanlaşma
- Lisans bedeli yerine teknoloji geliştirmeye yatırım
- Yazılım tekellerine, tekelleşmeye karşı bir duruş
- Toplumsal mülkiyet, dayanışma ve toplum yararını güden bir fikri mülkiyet anlayışı
- Güvenlik? Güvenilirlik?
- Taşınabilirlik, birlikte çalışabilirlik, başarımlar
- "Özgür Yazılım, en güzel işlerin para için yapılanlar olmadığına en güzel kanıtıdır."

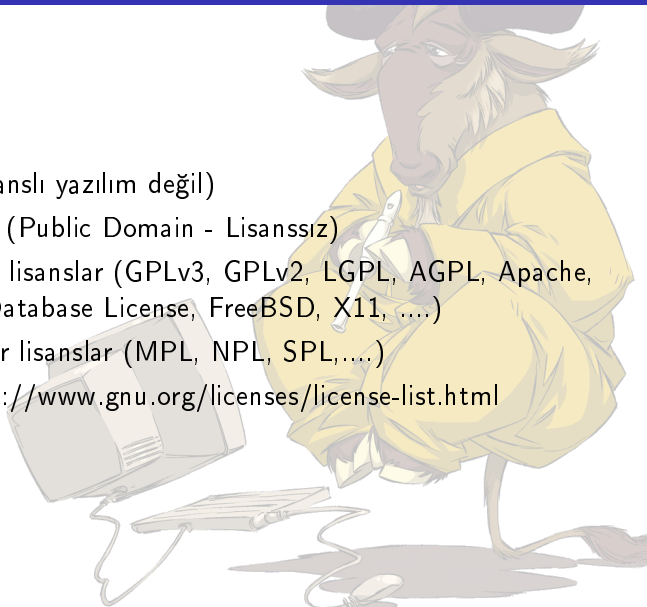


Neden Özgür Yazılım?

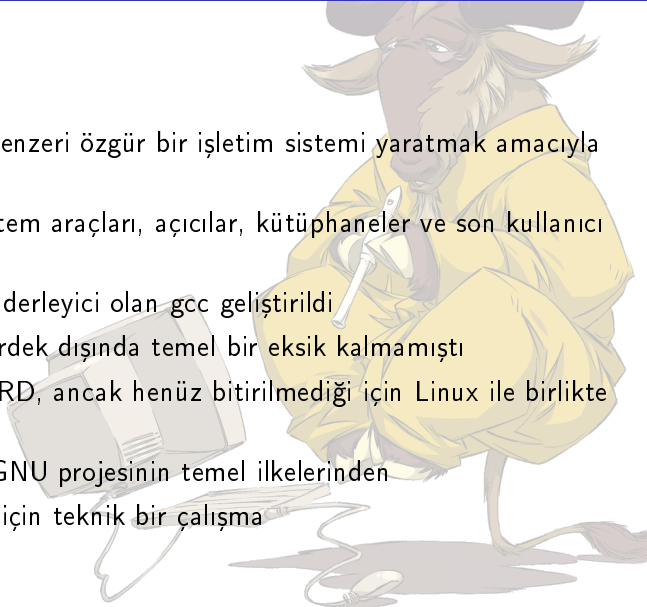
- Özgür yazılım paylaşımcı bir ekonominin olasılığını somutlukta sergilemiştir
- "Bir kâbus çok-uluslu kapitalizmin uykularını kaçırmakta – bilgiye ücretsiz erişim kâbusu. "Globalizm" in bütün güçleri; Microsoft ve Disney, Dünya Ticaret Örgütü, Birleşik Devletler Kongresi ve Avrupa Komisyonu bu kâbusu defetmek için acımasız bir ittifak içindeler."
- "Kitap, yalnızca bir kitap olarak yazara aittir, ama düşünce olarak –kelimeler o kadar engin değildir- insanlığa aittir. Bütün zihinler bunda söz sahibidir. Eğer yazarın hakkı ve insan ruhunun hakkı olmak üzere iki haktan biri feda edilecek olsaydı, yazarın hakkının feda edilmesi gerekirdi, çünkü bizim tek önceliğimiz halkın çıkarıdır ve halkın çıkarı her şeyden önce gelmelidir. (Victor Hugo, Discours d'ouverture du Congrès littéraire international de 1878, 1878)"

- Standartın ve bağlı ürünlerin bir çok kişi, firma tarafından paylaşımcı bir şekilde gelişmesi sağlanır
- Marka, firma bağımlılığı yoktur, tekel önlenir
- Herkes için birlikte çalışabilir ve elde edilebilir çözümler için gereklidir.
- Avrupa birliği tarafından destekleniyor.
- Çok kullanılan örnekler: PDF, ODF, PNG, IP, TCP, PCI, AGP, WWW
- Güncel bir tartışma : OOXML
- Alıntı : “tüm kamu kurumlarının, firmaların, yerel yönetimlerin, okulların, hastanelerin ve sıradan insanların "gelecek endişesi" olmaksızın kullanabileceği, özgür ve açık bilişim standartlarını istiyoruz... Bizler, bilişim standartlarının uluslararası yazılım tekellerine değil; insanlara hizmet için var olması gerektiğini düşünüyoruz...”
Kaynak : <http://www.ozgurlukicin.com/ooxml/>

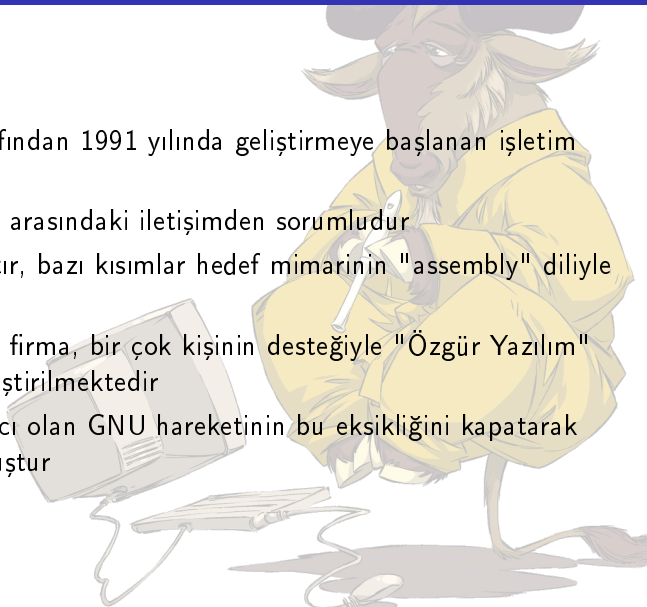
- Sahipli yazılım (Lisanslı yazılım değil)
- Kamuya ait yazılım (Public Domain - Lisanssız)
- GPL uyumlu Özgür lisanslar (GPLv3, GPLv2, LGPL, AGPL, Apache, Artistic, Berkeley Database License, FreeBSD, X11,)
- GPL uyumsuz özgür lisanslar (MPL, NPL, SPL,....)
- Ayrıntılı bilgi : <http://www.gnu.org/licenses/license-list.html>



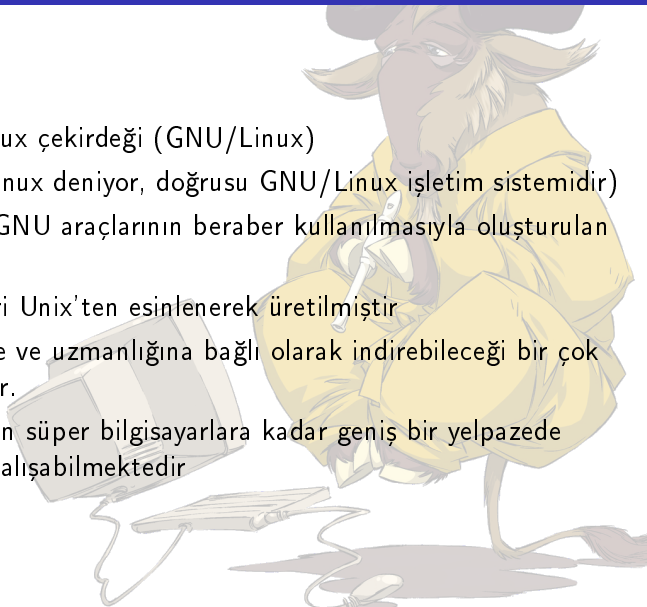
- GNU's Not Unix
- 1984 yılında Unix benzeri özgür bir işletim sistemi yaratmak amacıyla başlatıldı
- GNU; çekirdeği, sistem araçları, açıcılar, kütüphaneler ve son kullanıcı programları içerir
- İlk olarak özgür bir derleyici olan gcc geliştirildi
- 1990'lı yıllarda çekirdek dışında temel bir eksik kalmamıştı
- Resmi çekirdek HURD, ancak henüz bitirmediği için Linux ile birlikte kullanılıyor
- Yazılım özgürlüğü GNU projesinin temel ilkelerinden
- Toplumsal amaçlar için teknik bir çalışma



- Linus Torvalds tarafından 1991 yılında geliştirmeye başlanan işletim sistemi çekirdeğidir
- Yazılım ve donanım arasındaki iletişimden sorumludur
- C diliyle kodlanmıştır, bazı kısımlar hedef mimarinin "assembly" diliyle gerçekleştirilmiştir
- Günümüzde bir çok firma, bir çok kişinin desteğiyle "Özgür Yazılım" (GPLv2) olarak geliştirilmektedir
- Bir çekirdeğe ihtiyacı olan GNU hareketinin bu eksikliğini kapatarak önemli bir üye olmuştur

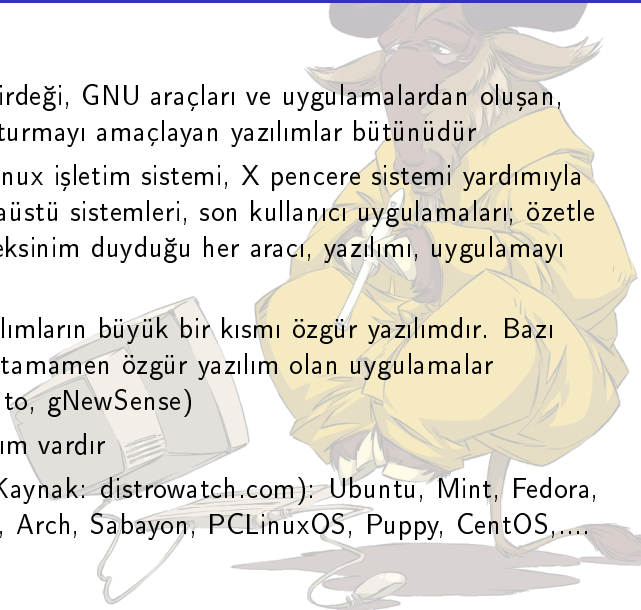


- GNU araçları + Linux çekirdeği (GNU/Linux)
- (Kolaya kaçılarak Linux deniyor, doğrusu GNU/Linux işletim sistemidir)
- Linux çekirdeği ve GNU araçlarının beraber kullanılmasıyla oluşturulan işletim sistemleridir
- Bu işletim sistemleri Unix'ten esinlenerek üretilmiştir
- Kullanıcının isteğine ve uzmanlığına bağlı olarak indirebileceği bir çok dağıtım çeşidi vardır.
- Gömülü sistemlerden süper bilgisayarlara kadar geniş bir yelpazede donanım üzerinde çalışabilmektedir



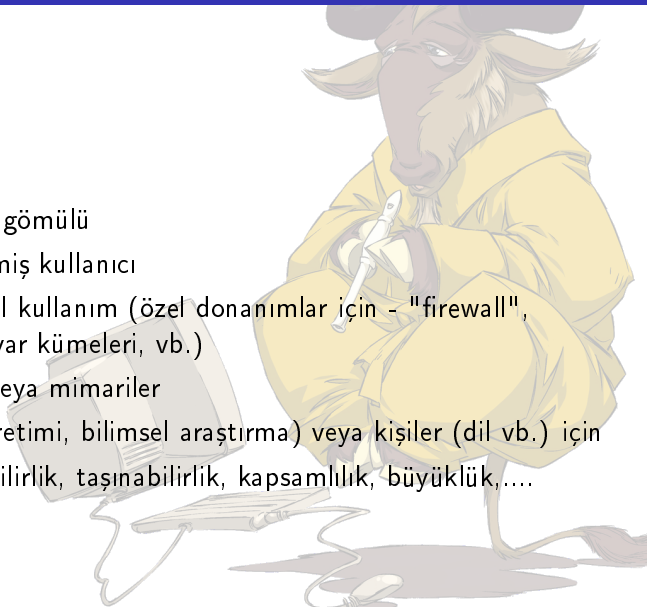
Dağıtımlar?

- Dağıtım; Linux çekirdeği, GNU araçları ve uygulamalardan oluşan, işletim sistemi oluşturmayı amaçlayan yazılımlar bütünüdür
- Dağıtımlar GNU/Linux işletim sistemi, X pencere sistemi yardımıyla grafik desteği, masaüstü sistemleri, son kullanıcı uygulamaları; özetle bir kullanıcının gereksinim duyduğu her aracı, yazılımı, uygulamayı barındırır
- Dağıtımlardaki yazılımların büyük bir kısmı özgür yazılımdır. Bazı dağıtımların amacı tamamen özgür yazılım olan uygulamalar barındırmaktır (Ututo, gNewSense)
- 300'den fazla dağıtım vardır
- En çok bilinenler (Kaynak: distrowatch.com): Ubuntu, Mint, Fedora, Debian, openSUSE, Arch, Sabayon, PCLinuxOS, Puppy, CentOS,....



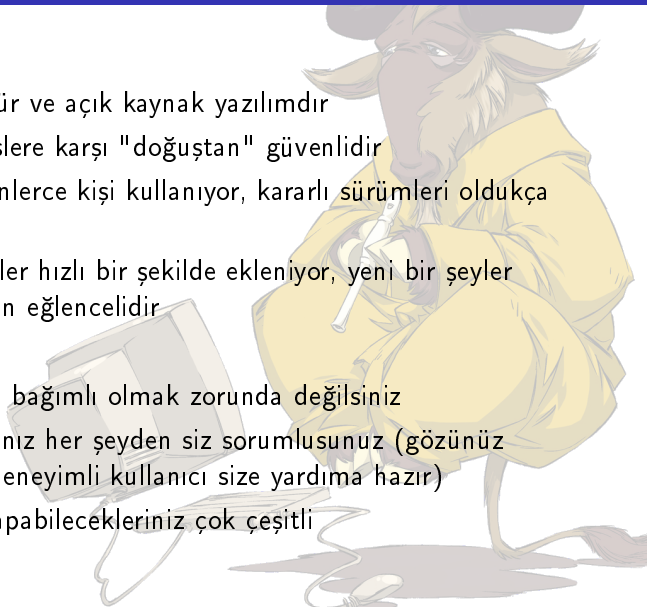
Dağıtımlar nasıl ayrılıyor?

- Ticari veya değil
- Ev veya şirket
- Sunucu, masaüstü, gömülü
- Son kullanıcı, gelişmiş kullanıcı
- Genel kullanım, özel kullanım (özel donanımlar için - "firewall", yönlendirici, bilgisayar kümeleri, vb.)
- Belirli donanımlar veya mimariler
- Özel işler (müzik üretimi, bilimsel araştırma) veya kişiler (dil vb.) için
- Güvenlik, kullanılabilirlik, taşınabilirlik, kapsamlılık, büyüklük,....

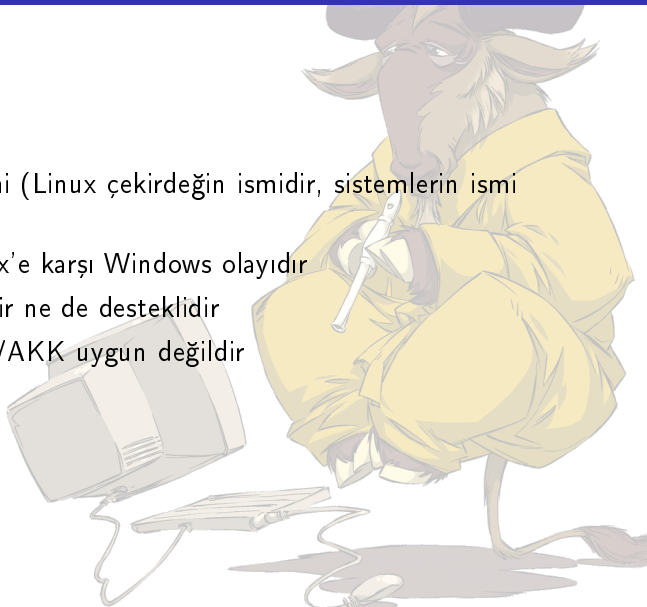


Neden GNU/Linux?

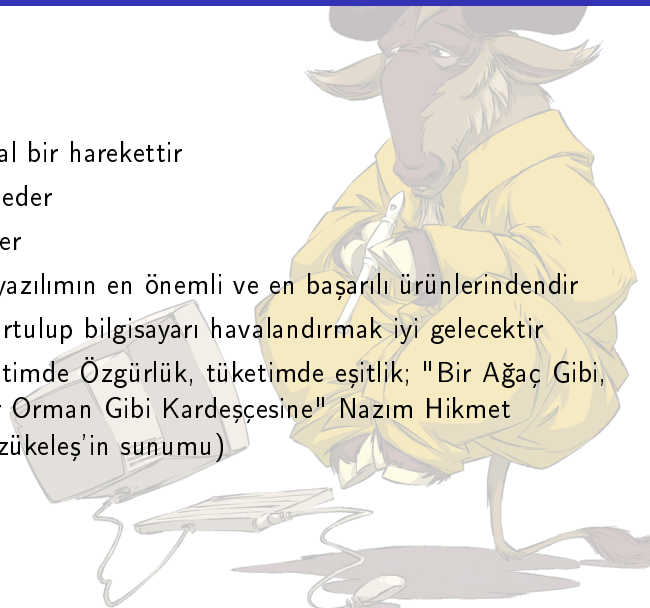
- Özgürlük için: Özgür ve açık kaynak yazılımdır
- Güvenlik için: Virüslere karşı "doğuştan" güvenlidir
- Güvenilirlik için: Binlerce kişi kullanıyor, kararlı sürümleri oldukça kararlı
- Eğlencelidir: yenilikler hızlı bir şekilde ekleniyor, yeni bir şeyler öğrenmek her zaman eğlencelidir
- Maliyeti düşük
- Herhangi bir şirkete bağımlı olmak zorunda değilsiniz
- Sorumluluk: yaptığınız her şeyden siz sorumlusunuz (gözünüz korkmasın bir çok deneyimli kullanıcı size yardıma hazır)
- Seçenekleriniz ve yapabilecekleriniz çok çeşitli



- Linux işletim sistemi (Linux çekirdeđin ismidir, sistemlerin ismi GNU/Linux'tur)
- /AKK GNU/Linux'e karşı Windows olayıdır
- /AKK Ne güvenilir ne de desteklidir
- Zor görevler için /AKK uygun değildir
- /AKK kalitesizdir



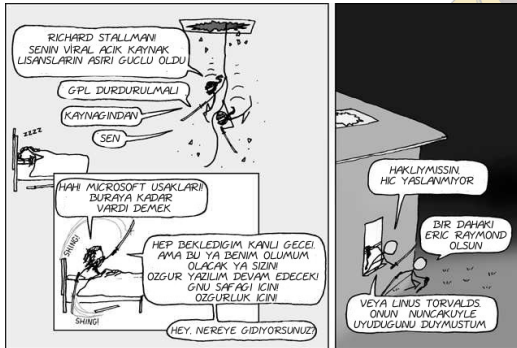
- Özgür Yazılım sosyal bir harekettir
- Bağımsızlığı temsil eder
- Paylaşımı temsil eder
- GNU/Linux özgür yazılımın en önemli ve en başarılı ürünlerindedir
- "Pencerelerden" kurtulup bilgisayarı havalandırmak iyi gelecektir
- Özgür Yazılım: Üretimde Özgürlük, tüketimde eşitlik; "Bir Ağaç Gibi, Tek ve Hür. Ve Bir Orman Gibi Kardeşçesine" Nazım Hikmet
(Kaynak: İzlem Gözükeleş'in sunumu)



Dinlediğiniz için teşekkürler! Sorular?

Daha fazla sorunuz için: tekrei@gmail.com

Bu sunum Debian GNU/Linux, Texmaker, Texlive, Evince, GIMP, Firefox özgür yazılımları kullanılarak hazırlanmıştır.



Kaynak:http://imgs.xkcd.com/comics/open_source.png - Çeviren:

İlker Kalaycı

- Özgür Yazılım
<http://www.ivmedergisi.com/konu/bilisim/ozgur-yazilim>
- Özgür Yazılım Vakfı <http://www.fsf.org>
- GNU Projesi <http://www.gnu.org>
- Open Standard http://en.wikipedia.org/wiki/Open_standard
- Açık Standart Tanımı
<http://perens.com/OpenStandards/Definition.html>
- Açık Standartlar <http://www.openstandards.net>
- Kamusal Bilgi Alanı Manifestosu <http://www.ivmedergisi.com/kamusal-bilgi-alan%C4%B1-manifestosu.html>
- noktaKomünist Manifesto <http://www.ivmedergisi.com/noktakom%C3%BCnist-manifesto.html>



- Özgür Yazılım <http://kodveus.blogspot.com/search/label/%C3%96zg%C3%BCr%20Yaz%C4%B1l%C4%B1m>
- Açık Standartlar: İlkeler ve Pratik <http://kodveus.blogspot.com/2008/09/ak-standartlar-ilkeler-ve-pratik-eviri.html>
- Açık Kaynak Yazılım Hakkındaki 10 Mit Cevaplandı, Yazan: Carlo Daffara <http://kodveus.blogspot.com/2007/10/ak-kaynak-yazilm-hakkındaki-10-mit.html>
- Özgür Çet Sohbetleri
<http://arsiv.sol.org.tr/index.php?yazino=2734>
- Özgürleştirilmiş yazılımlar
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_liberated_software
- Linux en.wikipedia.org/wiki/Linux
- İzlem Gözükeleş'in GNU/Linux: Dünyayı Değiştiren İşletim Sistemi sunumu http://video.cs.bilgi.edu.tr/watch/OYLG_2011_Izlem_Gozukeles

- UNIX/Linux history
<http://digital-domain.net/lug/unix-linux-history.html>
- Linux: the big picture
<http://liw.iki.fi/liw/texts/linux-the-big-picture.html>
- Linux and GNU <http://www.gnu.org/gnu/linux-and-gnu.html>
- GNU felsefesi ve Linux işletim sistemi
<http://www.linux.org.tr/linuxnedir.html>
- GNU/Linux nedir? <http://uyarer.com/linux/gnulinixnedir.odp>
- Türkçe Linux Belgeleri <http://www.belgeler.org/>
- İngilizce Belge Arşivi <http://www.tldp.org/>

